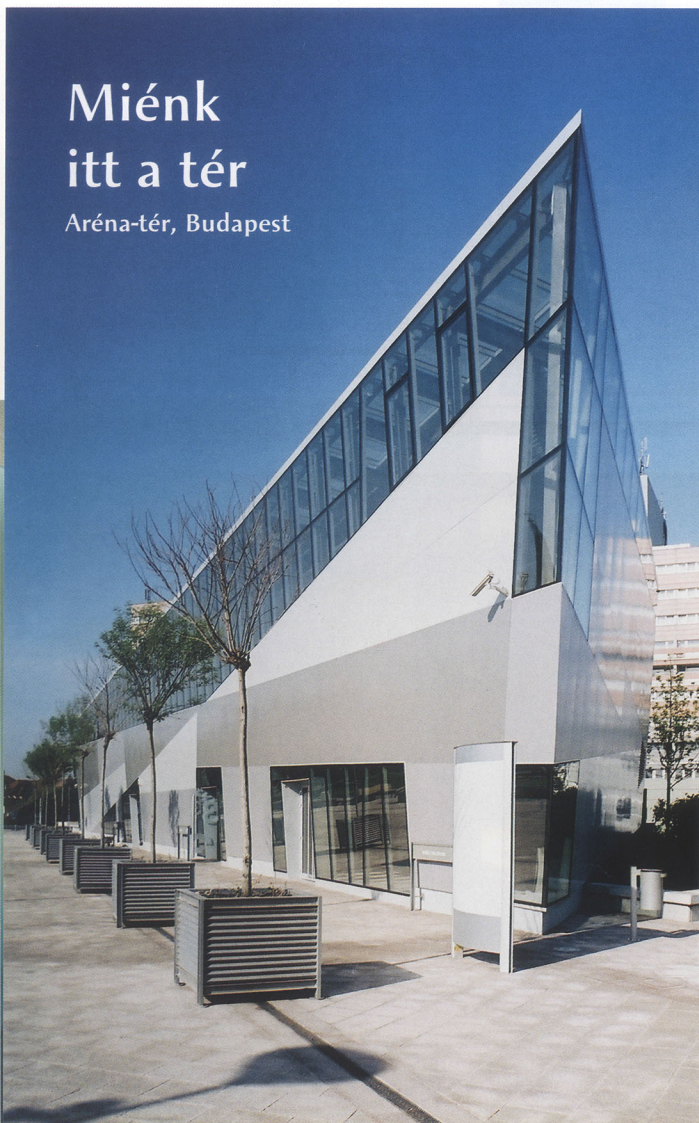

Miénk itt a tér

Aréna-tér, Budapest

Wessélyi-Garay Andor

Mint ahogy erről az előző lapszámunkban is írtunk, az Aréna környezettervezésével rendkívül fordulatos körülmények közepette megbízott két fiatal építész, Gáspár László és Lázár Ferenc még tudat alatt sem vették figyelembe a meglévő adottságként jelentkező telekhatárokat, ehelyett a lázas kreativitás „a-világon-ilyen-még-nem-volt” igényével tették le az első vázlataikat. Egy rövid hónap elteltével Skardelli György a tervezés irányítását átvéve fokozatosan „gatyába rázta” a kezdeti invencióként jelentkező, ellebegő vasbeton szilánkok képét, és temérdek munkával kidolgozta a magmatikus forma és a kristályok feszültségére épülő természeti metaforával leírható koncepciót.

Lázár Ferenc és Gáspár László szinte a tervezés első pillanatától kezdve egy a Stefániára és a Hungária körútra feszülő körvonal képzelte a sportterület városi lezárását. A korai elképzelésük szerint az egykori parkoló területén addigra megerősödött fák számára a dekken kétszintes átörések jelentkeztek volna, csak hogy ezt az elképzelést a gazdasági mutatók hamar keresztül húzták.

Nyár végére megkapta a környezet a végső formáját. A korábbi lebegő szilánkokból poláris raszter szerint szerkesztett három kicsi és kettő nagy kristály keletkezett. Ebben a léptékben természetesen nem észrevehető, ám a doktriner modernizmuson edzett szem számára zavaró lehet, hogy a sugaras szerkesztés és az iv középpontja nem egyezik egymással. A firtató kérdésre Gáspár László lakonikus tömörséggel válaszolta: „Nézd, nem jött ki jól.” A burkolatváltásban sötétebb gránittal is jelzett suga-

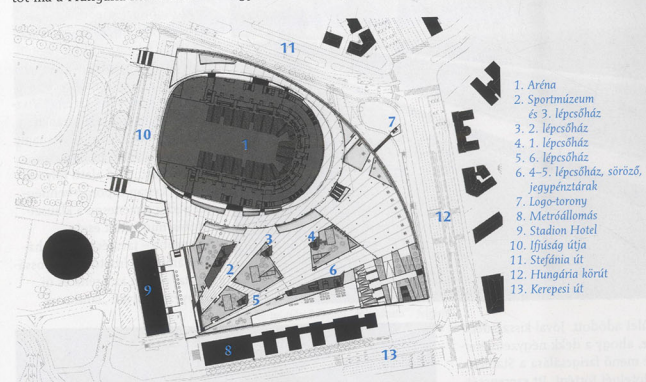
rak mentén a vízelvezető lejtést is biztosítani lehetett, a geometria ismeretében pedig különleges bravúr, hogy Horváth Sándor segítségével a majd száz-harmincezer négyzetméternyi terület burkolását látszó dilatáció nélkül oldották meg. A kisebb kristályok lépcsőházakat, a metró felé eső nagyobb építmény további két lépcsőházat, sörözőt és tíz jegypénztárt tartalmaz, a csarnok felé eső nagy kristály pedig a harmadik lépcsőháznak, egy kávézóknak és a sportmúzeumnak ad helyet. Gondot jelentett a jegypénztárak külső elhelyezése. A megbízó ugyanis az aréna épületén belül szeretne volna elhelyezni, aminek következtében vagy a csarnokba kellett volna minden időben a jegyvásárlókat beengedni, vagy pedig ablakkal kellett volna az egyeztetési formát megformálni. A kristályok burkolata 8 cm-es Metisol panelra csavarozott alumíniumburkolat. A természeti metaforát erősíti, hogy a geometrikusan amorf elemek tetje is üveg, csakúgy, mint az átforduló sarkok. Ezen utóbbiak közül csak az aréna felé forduló sarkok válhattak teljesen üvegezetté. Az eredeti elképzelések szerint ezeket az üvegtáblákat teljes egészében üvegből alakították volna ki, az alumíniumburkolat pénzügyi megszorítások eredménye. Az osztás távolról emlékeztethet Toyo Ito tavaly nyáron Londonban épített ideiglenes fedett-nyitott teaházára, csak hogy ez később, ráadásul a japán építész pavilonja szervezésben kapcsolódik a jelen kozmológiáját matematikai úton megjelenítő fraktálmélethez.

A dekk burkolata több mint húszezer négyzetméternyi, 5 cm vastagságban lerakott gránit lett. A közel négyszázötven méter hosszú íves platót sokáig csak a két metrókijáratnál lehetett elhagyni. A problémát már korábban érzékelve – ahogy előző számunkban is írtuk – egyik reggel a Köztibe érkezve Gáspár László Bojti András megmaradt üvegcserepeinek egyikét szúrta a papírmodellibe. Ezt a mozdulatot ma a Hungária körút-Stefánia

tett elhagyni. A problémát már korábban érzékelve – ahogy előző számunkban is írtuk – egyik reggel a Köztibe érkezve Gáspár László Bojti András megmaradt üvegcserepeinek egyikét szúrta a papírmodellibe. Ezt a mozdulatot ma a Hungária körút-Stefánia

nia sarokra felállított, a dekkhez filigrán híddal kapcsolott, lépcsőként is funkcionáló információs torony rögzíti. Ezt a tornyot mátrixtáblák fogadására építették ki, noha ezeknek az elektronikai csodáknak az elhelyezése egyelőre várat magára. Az eredeti

1. Az eredetileg teljesen üvegből tervezett kristályok végül tömör elemekkel vegyes burkokkal készültek
2. A dekk terve
3. Az Arénátér a Stadion Hotel tetjéről: középen a sportmúzeum hosszú tömege, jobbra kisebb-nagyobb kristályok, a szélén a söröző-jegypénztár-lépcsőházak együttese

1. Aréna
2. Sportmúzeum és 3. lépcsőház
3. 2. lépcsőház
4. 1. lépcsőház
5. 6. lépcsőház
6. 4-5. lépcsőház, söröző, jegypénztárak
7. Logo-torony
8. Metróállomás
9. Stadion Hotel
10. Ifjúság útja
11. Stefánia út
12. Hungária körút
13. Kerespi út

A buszpályudvar felett 12x12 méteres raszterű vasbeton szerkezet áll, a harmadik egység pedig az úgynevezett kisékek, amely monolit szerkezetével – némi eltéréssel – az Aréna kontúrjára illeszkedik. Ez utóbbi alatt kapott helyett a VIP- és a művészparkoló, illetve a csapatok szállítását szolgáló buszok elhelyezése is itt történik.

A feszített tempójú tervezés egyik pillanatában felmerült, hogy a térszint alatt a metróról közvetlenül az Aréna alsó szintjével kössék össze. Skardelliéknek legfeljebb hársz centiméter maradt a metrókocsik teteje és az az új földem között, így a geometriai okok folytán is kétségek merültek fel a megoldás sikerét illetően. A legfőbb érv azonban használati és biztonságtechnikai volt. A napjainkban játszott Visz-szaforáthatatlan című francia film borzalmára gondolva, nap-pali fényben sem bízta egy ilyen hosszú, föld alatti folyosó, ezernyi lassan toporgó vendéggel pedig egyenesen a klausztrofóbia minősített esete.

Az apróbb – javarészt a beruházó számlájára írható – hiányosságokkal együtt az Aréna és új környezete olyan „landmark”

projekt, vagyis Budapest építészeti arculatát jelző, alakító épület, melynek szélesebb kulturális kisugárzása van, elég Bilbaóra, a Guggenheim múzeumra gondolni. Az építészeti ugyanis bármely korban – gyakorlatilag földrajzi korlátok nélkül – a leg szélesebb társadalmi erőterben zajló művészeti esemény. Közűgy, így alakításába mindenkinek kötelessége beleszólni, mégis rendkívül kifacsart és torz diskurussal jellemezhető az a hazai közbeszéd, amely ma az építészeti közélet és az épületeket használó közösség között zajlik. Ennek sok oka van. Az egyik a televíziózás következtében kialakuló képzeletbeli analízis, de ide tartozik a nemzetközi sztárrendszer magyarországi fogadtatása is. A sztárrendszer értelme az, hogy az építészeti a divathoz hasonlatos popularitási szintjére emeli. Ennek megfelelően ameddig nem lesz képes a magyar társadalom a divathoz hasonló gyorsasággal reagálni az egyes építészeti trendekre, vagyis nem leszünk képesek az építészeti – akár az olcsó sikk szintjén is – az irodalomhoz hasonló értelmisségi vagy intellektuális evidenciaként kezelni, addig a „szakma” és a „város-lakó” párbeszéde mindig is lenézéssel terhelt kioktatás lesz.

Szüksége van ugyanis az átlagembernek olyan nevesíthető építészeti ikonra, melyet szabadon gyűlölhethet, vagy amelyért a műveltség vádjá nélkül lelkesedhet. Amíg az építészeti alkotás, illetve annak kritikája, vitája egy belterjes, elhallgatással és sértődésekkel terhelt szűk közösség tulajdona, addig az épület jelentését is ez a szűk szakmai közeg fogja birtokolni. A „landmark” projektek nem arisztokratikus és felsőbbrendű tudás bizonyítékai, hanem a közösség gondolkodásának tárgyai emlékművei. Az ikonszerű, a nemzetközi építészeti trendeket nagyvonalú gesztussal megjelenítő Arénának és környezetének igazi sikere tehát abban áll, hogy a város-lakó számára is új építészeti mítoszt teremtetett a „budapesti flashteren”.

Aréna generáltervezés: Közt Rt.
Létesítményfelelős:
Szabados László

Aréna-tér építész tervezői:
Skardelli György,
Gáspár László, Lázár Ferenc

Építész munkatársak:
Dudás István, Kádás Eszter,
Nádai Kovács Sarolta
Kertépítész: Havassy Gabriella
Belsőépítész: Plachtovics
Vilmos, Péchy Györgyné

Szerkezettervezés:
dr. Almási József, Soós Ferenc,
Takács Zoltán (Caec Kft.)
Épületgépezés: Kovács Pál
(Kovács és Társa Kft., Kasib Kft.),
Pfinningberger Ottó, Kovács
Gyula, Pásztor Tibor, Dengel
Krisztián (Enco Mérnöki Iroda)
Épületvillamosság: Tóth Zoltán
(Planet Kft., Kasib Kft.), Király
Béla, Hodruszky Ferenc (Közt Rt.),
Simkó György (V.Design Kft.),
VIV Rt., Kovács Norbert
(Kovács Mérnöki Iroda)

Információs rendszer:
Barna Gyula (Karton Stúdió)
Tűzvédelem:
Mészáros János (Mébart Bt.)
Szigetelések:
Horváth Sándor (Pataky és
Horváth Építészroda Kft.),
Takács Balázs (FRT Raszter Bt.)

Közmű:
Nagy Zoltán (Mélyterv Kft.)
Mélyépítés, vízellátás,
csatornázás: Gátay Zoltán,
Sándor László (Kasib Kft.)
Közlekedés: Dobrai Béla (Kasib
Kft.), Rhorer Ádám, Kerékgyártó
Tibor (Közlekedés Kft.), Kristók
János (Road Plan Kft.)

Akusztika:
Kotschy András (Kotschy Bt.)
Környezetvédelem:
Perényi Gábor (Senex Kft.)
Geodézia:
Sajti Zoltán (Geo-Stúdió Bt.)

Az előző számból az Aréna tervezői
közül kimaradt:
Építész munkatársak: Tné Bálint
Andrea, Koncz Zsuzsa

Akusztika:
Kotschy András (Kotschy Bt.)
Információs rendszer:
Barna Gyula (Karton Stúdió)
Sporttechnológia:
Sport Concepts, Michael Lischer,
Mike Smith, Simon Loring
Fővállalkozó-kivitelező:
Bouygues Hungária Kft.
Fotó: Zsitva Tibor

1. A dekk elkészültével az Aréna megjelenése is nemesedett: vízfűtő a csarnok oldalában, a dekkon
2. Ahogyan a dekoratív üveglátogatás is mutatja: a lettes számú lépcsőház belvilága
3. Az Aréna feltárulása a „logo-tornyokból”. A traverek, a korlátok, a dekk felülete: egy elvarázsolt táj részletei
4. A dekk tulajdonképpeni „főbejárata”: feljárát a metróbejáratról, a Kerepesi út-Hungária körút sarokról

rület adódott. Jóval kisszerűbb az, ahogy a dekk négyzetméterre menő farigcsálása a Stadion Hotelnél történt. Itt szerencsétlen módon megmaradt az egykori híd, így az új tér és a régi kapcsolatot kissé snassz „lépcsőn le, lépcsőn fel” bandukolással lehet csak biztosítani. Félreértés ne essék: túl lehet ezt élni, csak jó lett volna már látni egy olyan projektet, amelynek nincsenek „hátsó szobái, kis poros fészkei”. A kétszintes parkolórendszer egyébként három fő egységből áll. 7,7x8 méteres raszter szint szerkesztett parkoló, melyből 330 P+R rendszerű. Az egykori téren összesen 560 gépkocsi elhelyezésére nyílt lehetőség, így a kerületi önkormányzat eleinte ragaszkodott ahhoz, hogy az új megoldás 1200 állásból is 560 legyen ingyenes, csak hogy ilyen üzemetelési konstrukcióra egész egyszerűen nem lehetett befektetőt találni.

